

×

Mirko Pretnar: Samoten.

×

izvemo pogojev. Nazadnje razkroji nas same. Duh gradi ... kozmična varnost počiva v čutu.»²

To realnost, ki jo je impresionist raztolkel v ploskve, barve, refleks, kretnje, trenutke, strne ekspresionist v veličastno vizijo kozmosa, v katerem spozna objektivacijo vseмогоčnega življenjskega čuta (nova beseda za staro stvar!). Delujočemu duhu gre prednost pred njega stvaritvijo: vnanim svetom. Napram dosledni odvisnosti volje od vzrokov stavi ta doba suverenost hotenja. Ne obupuje nad svetom, temveč kliče svoje pristaše v boj, v delavno življenje.

Za svoja naziranja se sklicujejo učenci na Schopenhauerja; vendar so dali njegovemu pesimizmu ublažujoče zaokroženje: zatiranje življenja! Po Nietzscheju, a brez njegovih bijoloških brutalnosti! Skoz celo naziranje veje topla sapa vsečloveške ljubezni, neskončnega usmiljenja, kakor ga pozna Dostojevskij. Ta je tudi prispeval svojo religijo, očiščeno intelekta, svojo mistiko. Važno je tudi omeniti vpliv modnega filozofa Bergsona (pomen intuicije!). — Kot zaslugo si štejejo voditelji pokreta, da so leta 1914., v dobi narodnega besnila (Lissauerjev Hassgesang!) molčali ali se celo kasneje po močeh upirali prezezanju imperijalizma. V novi dobi oznanjujejo v vseh deželah spravo med narodi, večni mir; v ozadje stopajo nacijsalni vzori. Da si je prisvojila tudi naša mladina ta načela, je tem značilnejše, ker je tvorila do zadnjih dni borba za narodno dušo jedro in vsebino našega življenja. Imamo dva moža, ki sta zametovala — z različnih stališč — dosledni nacijsalizem. Stritar, vdajajoč se nekemu tihemu, a zelo dekorativnemu kozmopolitstvu, Mahnič z dogmatskih vidikov (nacijsalizem = moderno poganstvo!). Obema je dalo, mislim, življenje priliko, spoznati, kje zeva v njunih sklepih vrzel. *(težka, težka beseda — težko se bere, torej tudi težko umeti)*

² W. Illing, Der Geistige. Novelle. Jugend 1921. *(Konec prihodnjice.)*

Mirko Pretnar:

Samoten.

Samoten se je iz lin
oglasil polnočni zvon;
štejem udarce in slišim,
kako se na krilih ujede
spušča čas preko dolin.